

УРЯД ПРИКАЗУЄ АРЕШТУВАТИ СТРАЙКАРІВ ЯК БУНТАРІВ

ВАШИНГТОН. — Морська комісія приказала капітанові американського корабля „Альдрик“, що тепер знаходиться у порті Монтевідео, закути в кайдани як бунтарів усіх моряків, що не будуть сповніяти його приказів, вийшовши на страйк для симпатії до страйкуючих корабельних вантажників в Уругваю.

Уряд добачує в такому страйку удар проти держави.

ПАНІЧНИЙ ПРОДАЖ АКЦІЙ НА БІРЖІ.

НЬО ЙОРК. — На місцевій біржі видно було в п'ятницю гістичну тенденцію продавати акції. Через це уділи й бонди впали в ціні так низько, як ще ніколи від 1933-го року. Подібний панічний продаж шерів, що проявився минулого вітирка, приписували страхові нової війни в Європі.

ШКАГО БЕРЕТЬСЯ ДО БОРОТЬБИ З ПАРАЛІЖЕМ.

ШКАГО. — Через пошесть дитячого паралізу в місті не відкрито міських шкіл для 450,000 дітей міста. Забороняючи відкрити школи, міський уряд здоров'я доносить про дальші занедужання на параліж та про нові смерті від неї.

Газети й радіові стації беруться заступати дітям школи: газети будуть друкувати лекції, а вчителі будуть говорити на радіо.

ПАРАЛІЖ ШИРИТЬСЯ В КАНАДІ.

ВІНІПЕГ (Манітоба). — Провінційний уряд здоров'я подає, що в провінції начислено вже понад сто випадків занедужання на дитячий параліж. У Вінніпегу вмерли два хлопці, а третього хлопця врятовано „залізницею легеньми“.

АРЕШТУЮТЬ БАТЬКА ЗА БЕЗПРАВНУ ІЗДУ СИНА.

ГРЕНД-БЕЛДІС (Міннісота). — На приказ судді почав тут відсиджувати 30-денну кару в'язниці Алберт Слеттер, засуджений за те, що дозволив своєму 17-літньому синові Джанові їхати своїм автомобілем, давши йому перед тим напитися пива.

ПРЕЗИДЕНТ ВЕЛИЧАЄ УМОВИХ ЛІКАРІВ ЗА НАЙКОРИСНІШУ ПРАЦЮ.

ГАЙД ПАРК (Нью Йорк). — У своїй промові до дівчат, що кінчать школу для шпитальних доглядачок, президент Рузвельт назвав працю для охорони умового здоров'я найважливішою суспільною службою в нинішніх часах.

ЗВИЧАЙНА ДОРОГА ПОДРУЗЖА АМЕРИКАНОК З ЄВРОПЕЙСЬКИМИ АРИСТОКРАТАМИ.

ШКАГО. — Бувша панна Мері Фарні ввела в місцевий стейтсмен суди позов про розвід від барона Артура Берлінджері, з котрим вона одружилася щойно 6 тижнів тому. Позовниця каже, що барон вибав її, як їде вони були на пошлюбний подорожі. Барон, котрий тепер знаходиться у Лос Анджелесі, каже, що він не любив у своїй жінці того, що вона все водилася з одним із своїх перших чоловіків та хотіла все мешкати в іншому готелі, ніж мешкав барон. Він домагається судовою дорогою 100,000 доларів відшкодування.

ГАЗЕТНІ СПОСТЕРІГАЧІ БАЧАТЬ ЗРІСТ ПОПУЛЯРНОСТІ МАГОНІЯ.

НЬО ЙОРК. — Репортери місцевих газет, що розслідують настрої серед виборців, кажуть, що сенатор Ковпланд видно тратить багато прихильників на користь Магоніа. Сенатор Ковпланд каже, що проти нього ведеться скрита кампанія підшептів.

ПОСТУП ПРАЦЬ КОЛО СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

НЬО ЙОРК. — Комітет світової вистави в 1939-тім році дістав повідомлення від мароканського уряду, що цей уряд постановив видати півтора мільона франків за займлення відповідної площі й виставлення павільону на цій виставі. Уряд уже вислав свого представника до Америки, щоб він обговорив з виставним комітетом умови найму.

СПЛЯЧКА ВБИВАЄ КОНІ.

ВАШИНГТОН. — Ветеринарі департаменту рільництва доносять, що фермери західних стейтів мають великі втрати через недугу сплячки серед коней. Кажуть, що в самому тільки стейті Мінесота згинули від сплячки 4,000 коней. Через цю недугу згинули в 1935-тім році 26,000 коней, а цього річчя втрати можуть бути ще більші.

ВETERANИ ВІДНИ ВІСТУПАЮТЬ ПРОТИ „ЧУЖИНЕЦЬКОЇ ЛЬОЯЛЬНОСТІ“.

ОВШЕН СІТІ (Нью Джерзі). — На конвенції Стейтвого Американського Леґіону ухвалено резолюцію, котра збиває Американський Леґіон звертатися проти всяких організацій, товариств і підприємств, що пропагують серед імігрантів у Злучених Державах вірність до чужинецьких урядів.

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКАРПАТТЯ.

Централа ужгородського товариства „Просвіта“ ухвалила влаштувати в крайовій столиці Закарпаття, Ужгороді, в неділю, 26 вересня 1937 р., український Національний Зізд, що має бути могутньою маніфестацією сили українського Закарпаття. При цій нагоді відбудуться також в Ужгороді загальні збори централі товариства „Просвіта“. Над організації зізду вже працюють чотири комісії: організаційна, культурна, фінансова й мешканево-харчева.

ЩЕ ОДИН „НЕВОЗВРАЩЕНЕЦ“.

Один із найвишніших представників Комінтерну для „спеціальних робіт“ у західній Європі, В. Мінценберг, виклианий Дмитровом до Москви, відмовився туди їхати й заявив, що остаточно пориває з Комінтерном. Мінценберг має на руках дуже поважні суми грошей, виданих йому на роботу в Європі. Занепокоєна цим Москва вислала для переговорів із ним Гільгельма Піка, колишнього голову німецької секції Комінтерну. Мінценберг заявив, що він готовий повернути гроші, але висунув як кінцеву умову, щоб більшовики звільнили зпід арешту його приятеля, німецького комуніста Зверфельда. Мінценберг має на меті вийти назавжди до Америки.

СВІЖІ ПІДПАЛИ В ДУХОВОРСЬКІЙ КОЛЬОНІ.

У Гренд Форке, Б. К., згоріла залізнична стація Грейт Нордерн Рейлвей. Крім стації жертвою вогню впали там чотири стаїні. Державна поліція є тої думки, що ті доми були умисно підпалені.

НОВІ МАТЕРІАЛИ ПРО ШЕВЧЕНКА.

Більшість матеріалів свого часу передано з російських музеїв до музею-галерії Т. Шевченка в Харкові. Проте й досі в низці провінційних музеїв, а також у приватних руках знаходиться чимало цінних матеріалів, що так чи інакше торкаються Шевченка. Отож, нпр., у Свердловську у нащадків артиста-малюра Петровського збереглася велика картина роботи Шевченка з молодечого часу його діяльності.

В Ленінграді в архіві російського поета Плещеева виявлено листування Шевченка з цим поетом, а серед паперів відомого малюра К. Брюлова знайдено копії його листів до Шевченка. В одного з антикварів у Ленінграді відшукано офорт Шевченка „Купальниця“ з його автографом. Цей офорт подарував був Шевченко Брюлову. В астраханському музеї є кілька картин, що їх подарував був Шевченко Сапожникову, на якого пароплав вертався з засланця.

В Нижньому Новгороді виявлено цілу низку цікавих матеріалів про Шевченка — листи його до Лазаревської, матері його приятелів, щоденник Василя Лазаревського, а також два портрети Шевченка: один — олівцем, другий — акварелею.

ЗАГАДОННЕ З-МІСЯЧНЕ ЗНИКНЕННЯ ЛЮДИНИ.

До стації поліції в Гемден, Конетікот, прийшов у 4-тій годині над раном Филип Мек, 45-літній асекураційний агент, що пропадав десь без вісти три місяці. Мек виглядав страшно: з колишньої ваги 161 фунтів він має усього 100 фунтів. Не міг подати ніяких інформацій про те, де він пробував, поза те, що, мовляв, „я заблудив“.

ЗАВЕДУТЬ ТАБОРИ ДЛЯ ПАРУБКІВ.

Шість департаментів уряду Онтаріо працюють над планом заведення таборів праці й науки для безробітних юнаків. На покриття коштів цього роєкту федеральний уряд уже давніше призначив \$240,000 для Онтаріо. Від себе уряд Онтаріо доложив \$240,000 коштів адміністрації та господарки. Користати з тих фондів будуть не тільки хлопці, але й дівчата. Перших будуть учити гірництва, побережництва, лісоводства і т. п., а дівчат — домашньої господарки.

Для цієї цілі заведуть у різних частях провінції табори на зразок тих, що існують у Злучених Державах і в Німеччині. Молоді люди, що тепер з мусу лінохують, або безцільно бурлакують по цілому краю, матимуть водночас дім, школу і роботу.

СІМДЕСЯТЬ МІЛІАРДІВ ПАПІРОСОК РІЧНО.

Не всі знають, що Китай це найбільший консумент американського тютюну. Крім 50 мільонів цигар річно Китай привозить і 70 мільярдів папіросок! Хоч Китай має велетенське населення, то всеж із повищих чисел виходить, що що року на кожного китайця, китайку і дитину припадає пересічно яких 20 фабричних папіросок.

В 1931 році купив Китай за 15 і пів мільона золотих доларів американського тютюну. В 1930 році привезли до Китаю з Америки більше як 120 мільонів фунтів, а в 1931 році на 40 мільонів фунтів більше. Кожного наступного року консумція тютюну в Китаю зростає на яких 10 процентів. Так то модернізацію Китаю бачимо і під тим оглядом курення. Коли в 1900 році викурили в Китаю лише 300 мільонів папіросок, то в 1910 році це число підскочило до 7 і пів мільярда, а 20 літ пізніше до — 70 мільярдів.

Із усього тютюну в Китаю виробляють майже 60 процентів фабрики у Шангаю. В самім Шангаю є 60 китайських фабрик папіросок, із яких 50 місячно фабрикують більше як 10 мільонів папіросок, а 7 із них більше як 50 мільонів папіросок місячно.

ПЖЛИКА ПОБИЛА СУДДЮ І ГРАЧІВ ПІДЧАС МЯЧЕВИХ ЗМАГАНЬ.

В Любачеві підчас мячевих змагань між спортовим клубом „Польна“ з Перемишля й місцевим „Стешельцем“ публіка побилла суддю й грачів перемиського клубу, бо суддя продав жру 8 хвилин, щоб перемиська дружина могла перемогти „Стешельца“. Бійку ледви зліквідували.

ФАРМЕРИ В РОЗПУЩІ ЗА РОБІТНИКАМИ.

Цього року врожай в Онтаріо є такий обильний, якого вже віддавна не пам'ятають. Часті дощі й одностайна погода зложились на найкращу жнива. Однак клопіт є в тому, що забракло робітників зібрати цей урожай. Фермери з розпуки апелюють до уряду, а уряд до безробітних, але й це не помагає. Державним агенціям посередництва праці в кооперації з бюроми допомоги вдалося примістити зазедви 6,000 безробітних на фармах. Фермери платять найвищі платні, бо від 30 до 40 доларів місячно з удержанням. Коли показалося, що вже не стало до свідчених у фермерській роботі робітників, почали згодуватися, за ким попадо. Багато міст і містечок прямо силою наклонюють безробітних до праці на фармах, а ні, то відімають ім публічну допомогу.

СКОРОВИВ СОБІ ДОРОГУ ВЛАСНОГО ЖИТТЯ.

Михайло Джумага з Вінніпегу, 65-літній чоловік, мав увечір доїхати далеку дорогу додому. Йому треба було вернутися з Паркедей до Вінніпегу 10 миль. Однак він знав, що це дороге їздити багато автомобілів, а якийсь щедрий автомобіліст може над старим змилосердитися і підвезти його до дому. Джумага взявся спинувати автомобілі. Вийшов на дорогу, попробував спинити один автомобіль, але цей не спинився. Джумага й не спостерігся, як зайшов дорогою другому автомобілеві, що їхав зараз за першим. Цей таксамо запізно його спостеріг і вдарив старого так, що вбив на місці.

ГЕНГСТЕРА - МІЛОНЕРА АРЕШТУВАЛИ.

З Карльсбаду повідомляють, що чехословацька поліція арештувала одного з найгірших американських генгстерів на імя Ціпко, що замешкав в одному готелі під іменем Мансфельд. Цього генгстера шукала поліція Нью Йорку, Шкаго, Лондону, Берліна, Відня й Буенос-Айреса. Цей арештований знайшов 1,200,000 франків у різних валютах. Чехословацька поліція згодилася видати Ціпку австрійським судам. По присуді в Відні генгстера видадуть по-черзі всім країнам, що його шукають.

МАТИ ВБИЛА ЦЕГЛОЮ СИНА.

У Станиславові Анна Улінець, виведена лихою поведінкою свого сина, Володимира, з рівноваги, вхопила за цеглу й кинула нею на хлопця, так нещасливо, що хлопця, поцілений у голову — впав трупом.

ПОЇЗДИ З ОДИМ ПАСАЖИРОМ.

Два надзвичайні поїзди, що прибули з Гдині до Варшави, везли по одному пасажирові.

ВОВКИ У ВІЛЕНЩИНІ.

У Бичкові, десненського повіту, з хліва К. Заблоского вовки схопили 6 овець. Це не звичайно рідке явище в цій порі року.

МІЖНАРОДНЯ КОНФЕРЕНЦІЯ В НІОНІ

НІОН (Швайцарія). — Міжнародна конференція в Ніоні, в якій беруть участь представники дев'яток держав з Англією і Францією на чолі, вирішила поділити Середземне море на смуги і контролювати, щоб піратські, підводні лодки не розбавали торговельних і бойових кораблів. З огляду на провокаційний тон Советів Італія й Німеччина не взяли участі у цій конференції. Проте ця конференція назначила певну частину Середземного моря для контролю італійських кораблів. Делегати ствердили, що по Середземнім морі бушують тепер ніс підводні лодки, які не мають на собі знаків приналежності, а їх залога має неозначені уніформи. Ці підводні лодки розбивають чужі кораблі. Вони належать до одної держави, говорили представники, що її імя є в кожного на устах, але покищо по імені цієї держави не можна назвати. Представник Советів виголосив бомбастичну промову, в якій погрожував війною; але його промови серйозно не брали. Конференція продовжується далі.

ІТАЛІЯ ОСТЕРІГАЄ РОСІЮ.

РИМ. — Погрози советського представника Літвінова в Ніоні на адресу Італії знайшли відгук у Римі. З італійських офіційних кругів вийшла відповідь, що всяку провокацію з боку Советів і всяке зневаження італійського прапора Італія відіпре з найбільшою рішучістю. Італійські воєнні кораблі дістали приказ на найменшу провокацію советських кораблів відповідати гарматами.

КОНГРЕС ГІТЛЕРІВСЬКОЇ ПАРТІЇ В НІРЕМБЕРГУ.

НІРЕМБЕРГ. — Тут відбувся черговий конгрес гітлерівської партії, на який зібралася кількост тисяч людей, у тому 140,000 більших і менших провідників гітлерівського руху. Конгрес був дуже добре zorganizований і під пропагандним оглядом робив добре враження. На ньому перший раз були присутні представники майже всіх держав, з винятком Ватикану, Росії, Норвегії і Парагваю. Гітлер виголосив промову, в якій на адресу большевицької Росії висказав остерогу.

СОВЕТСЬКО-ЯПОНСЬКІ ТЕРТЯ.

ТОКІО. — Советські власті щораз більше провокують японців. Вони зловини кільканадять японських рибачьких суден біля берегів Зеленого Клина під тим виправданням, що ці судна підійшли до берега ближче ніж вісім миль. Японський уряд твердить, що на основі японсько-советської угоди японські судна можуть ловити рибу, почавши три миль віддалення від берега. Совети це заперечують. Вони також арештували на північній Сахаліні кількох японських урядовців, які працювали в японських концесіях.

ПАТРІОТИЗМ АНГЛІЙСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

НОРВИЧ (Англія). — На конгресі робітничих англійських юній у Норвичі дискутовано справу англійських зброєнь і зв'язаних з ними фінансових видатків. Хоч робітничі організації є засадничо все проти милітаризму і зброєнь, то проте представники англійських робітників, розуміючи тяжке положення свого краю, переважно голосували за зброєння й одобрявали його. Представники трьох і пів мільона робітників голосували за зброєння, а тільки представники четвертими мільона голосували проти.

НА КИТАЙСЬКОМУ ФРОНТІ.

ШАНГАЙ. — Біля Шангаю ведуться завзяті бої між японцями і китайцями. Ці бої покищо без вислідів. В околицях Мачанг, на південь від Тіентсін, японські війська розпочали загальну офензиву на китайські лінії. Китайські лінії подаються взад. Американці, що перебувають на загроженій війною території масово втікають. Таких утікачів збралося тепер біля сім тисяч.

СОВЕТИ ЗНОВ РОЗСТРІЛИЛИ ЧОТИРИ ОСОБИ В УКРАЇНІ.

КИЇВ. — Советські газети доносять, що в Україні знов розстрілено чотири особи, яким закидали саботаж у ділянці хліборобства, себто, що вони навмисно дезорганізували збір збіжжя. Большевицька „Правда“ закидає примірові Таджикистану, що він покриває „троцькістичних шпигунів“.

ПОЛЯКИ БУДУТЬ У ВАРШАВІ ПІДЗЕМНУ ЗАЛІЗНИЦЮ.

ВАРШАВА. — Польська влада рішила вибудувати у Варшаві на зразок великих столиць підземну залізницю. Ця залізниця мала би довжину 20 кілометрів. Також влада хоче побудувати 25 кілометрів надземної залізниці.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1892

Published daily except Sundays and Holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
181 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Registered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Вид. „Свобода”: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016,
4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩО БУДЕ З НИМИ?

Від середини червня до середини серпня відправлено коло 335,000 робітників з робіт „Адміністрації Поступу Праць” („Доблю-Пі-Ей”), бо конгрес признав на цей рік на цілі допомогів праць лише суму півтора біліона доларів. Вже цей факт, що одна третина мільона працюючих людей утратила працю, показує на велику вагу цієї справи для громадянства.

Що сталося з цими відправленими людьми? Голова бюро Адміністрації Поступу Праць сподівається, що їх прийняли назад на роботу приватні промисли. Однак цей високий урядовець не має ніяких реальних основ на такі сподівання. Всякий знає, що між цими людьми є багато людей у таких віці, що їх приватні підприємства до роботи назад не візьмуть. Отже треба ще раз питатися: Що сталося з цими відправленими? Чи справді вони дістали працю? Чи може звернулися до місцевих публичних і приватних бюро допомоги? Чи може їм приходится проживати без праці і без допомоги? Ніхто цього про них усіх не знає, бо громадянство й уряд не подбали за те, щоб це знати.

Що з ними сталося, можемо лише догадуватися. Деякі натки дає нам конференція посаджених міст, що недавно відбулася в Клівленді й Колумбосі, в стейті Огайо, на котрій посаджених говорили, що 75% (себто три четвертині) відправлених з допомогів робіт робітників зверталися по допомогу до міських урядів, які звичайно цієї допомоги дати не можуть.

З таких фактів можемо знати згори, що відправлення з допомогів робіт відбулося відразу на рівні життя великої маси родин. Сотки тисяч робітничих родин мусять обходитися без річей, без яких людині тяжко обійтися. Не казати вже й за те, що це відбувається передісмі на культурних вимогах. Приходили навіть до нашої організації студенти, що не можуть діставати дальшої підтримки від своєї родини в студіях, бо батьки втратили роботи, які мали при „Доблю-Пі-Ей”.

Відправлення цих робітників з допомогів робіт показується в повнім світлі ще краще тепер, коли проголошено звіти з того, на що вживається таких допомогів робітників. Отже показується, що вони поправляли парки, забавові площі, валили старі небезпечні доми-рудери, поширили бібліотеки, давали різні виховні програми, нищили комарів і робили інші роботи, потрібні для здоров'я й культури.

Вину за зменшення видатків на такі потрібні й корисні річі поносить у першу чергу конгрес і уряд, у другу чергу ці назадишні круги, котрі заставили конгрес і уряд обмежувати допомогів роботи, бо для них приватні зиски важливіші, ніж існування тисяч робітників. У цю саме хвилю громадянство є просто безсиле зарплати цій помилці конгресу й уряду, але чейже це лихо не пропаде безкорисно. Чейже громадянство витягне з цього відповідну лекцію, і, як прийде нова сесія конгресу, воно натисне на уряд і конгрес направити свої помилки, якщо цього ще буде треба.

Евген Гельтай.

ПОЗИЧАЛЬНЯ

Було це в 90-тих роках. Я мешкав на Совиній вулиці, у фантастичній господні. Вона звалась Брінкалі і жила з того, що віднаймала одну кімнату із свого мешкання солідним, точним панам. У 90-тих роках я був таким паном.

Двері від моєї кімнати мали ту незвичайну (як для дверей) прикмету, що не можна було їх ні відчиняти ні зачиняти. Отже вони стояли вільні вдень і вночі. На щастя, я не потребував битися зlodiv, бо не мав у себе дорожочинців, усі вони лежали у заставничім заведенні. Моє майно складалося із шафи, повної книжок, і гітари.

Господня моя була незвичайна особа, і я теж не був собі звичайним чоловіком. Я приходив додому звичайно досвіта і спав до третьої пополуноді. Від третьої пополуноді до 4-тої вранці моя кімната була вільна.

Я знав добре, що моя господарня користалася тоді з моєї кімнати, переглядаючи все моє добро. Якесь частину моїх ковінів носив її синок,

на моїй гітарі вчилася грати її донька. Навіть мою сливовицю розпустила вона водою, щоб я не помітив зменшеної кількості алкоголю. Зрештою це була чесна, хоч і незвичайна — як я вже раз сказав — жінка.

Та це мені було байдуже. Що там значить кілька ковінів для людини, коли вона — молода і так не має грошей? Я жив собі безжурно і думав, що так буде вічно. Я навіть не давав пізнати по собі, що помічаю безцеремонність пані Брінкалі. Я звертався до неї завжди з пошаною, а вона поводилася зі мною теж по лицарськи.

Та тоді трапилося, що я закохався. Коли думаю нині про цей епізод з мого життя, сам усміхаюсь. Я — Валентин Кобич, нині поважний громадянин, був тоді як цуцик.

Я побачив „її” вперше на Совиній вулиці пів до 4-тої пополуноді. Під пахою несла я-кісь книжки з жовтими числами. Ймовірно йшла до випозичальні. Під великим капелюхом виглядала чудово. Ко-

ли я глянув на неї, вона трохи почервоніла і втекла, як перелякана серна.

Коли я здогаюся її, вже тоді почував, що зможу її любити. На другий день я зустрів її знову, і на третій. На четвертий це вже була знайомість — бо вона всміхнулася до мене. На п'ятий я вклонився їй, а вона відклонила. На шостий день я промовив до неї перші слова... Може хто інший був би це зробив скоріше, але ніхто не зробив би цього з глибшим почуванням.

Я представився, а моя знайома сказала охриплім голосом, що симпатизує зі мною і зветься Вільгельміна. Я був щасливий і почав її проважати. Вона прохала вибачення, що не може довше йти зі мною, бо їде до випозичальні відмінити книжки. Я не був вільний її попрощатися. На другий день я побачив її вийшовши й назустріч. Ми дійшли до Совиній вулиці і тут я дискретно з нею розстався.

Так те тягнулося два тижні. Наша любов була велика. Я придумував над тим, якби мати нагоду довше з нею розмовляти, але вона все говорила, що зустрічі на вулиці небезпечні і невідганні. Вона дозволяла мені проводити себе щораз далше, але недалеко перед домом позичальні завжди покидала мене.

Одного дня я ствердив дуже здивований, що вона їде до позичальні саме в мому домі. Де ця таємна позичальня могла бути? Замість попроситися перед воротами, я пішов за нею на сходи.

— Але тільки до дверей! — наставляла Вільгельміна.

— Добре, до дверей!

І за хвилину я стояв перед позичальною — перед дверима моєї кімнати. На них висів надпис:

БІБЛІОТЕКА — ПОЗИЧАЛЬНЯ

Відчинена від 4—6 попол.

Скажений, я сперся об стіну. Мій „ідеал” увійшов до бібліотеки. Я за нею навшипінках. Те, що я побачив, було найстрашнішим видовищем мого життя. Моя господарня Брінкалі сиділа при мому столі в окулярах і переглядала якусь велику книжку. Моя шафа з книжками стояла відчинена і на кожній книжці була жовта наліпка з числом. Отже це моя шафа, якої я не відчиняв від року, була позичальною! Моя господарня жила з неї.

Коли я ввійшов, крикнули дві особи нараз: мій ідеал і моя господарня.

ввести великі держави з позиції спокійного спостереження. Але все намарно! Велика кампанія, що її повів московський представник у лондонському Комітеті Невтручання за втримання поділу між державами, що з одного боку, визнавали уряд Франка, і державами, що його не визнавали, також завдяки дуже зручній акції італійського посла Грандія, цілковито скрашувала, і то в такій мірі, що Англія не тільки не підтримала московських тез, як досі робила, але цілком їх заперечила і почала недвозначно наближатися до Італії.

Ця англійсько-італійська наближеність дає привід європейським політикам говорити про зростаючі шанси миру. І дійсно, якщо світовому мирові загрожувала яка небезпека, то ця небезпека походила б головним чином з того напруження, що виникло між Італією й Англією з часів італійсько-етіопської війни. Адаже Англія понула себе найбільш загроженою з боку новонародженої колоніальної імперії; адже Англія заініціювала і перевела блок Італії з боку 52 держав, блок, що закінчився величезною моральною перемогою Італії тільки завдяки незвичайній національній солідарності цілого її населення та несподіваній швидкості розвитку воєнних подій. Від того часу більшовики не переставали підливати оливи на вогонь пристрасних італійських дискусій, що заволоділи англійською пресою. Московські більшовики були завжди великими майстрами пропаганди, і тут вони доклали всіх засобів, щоб обстрікувати Італію в очак англійської, а за нею й світової громадянської опії. Але поволи правда всеж виходила наверх. Виходила правда наверх, що італійський імперіалізм це тільки лялька в порівнянні з московським більшовицьким імперіалізмом; італійські „жорстокості” в Етіопії ніщо в порівнянні з жорстокостями москалів у підбитих країнах східної Європи й Еспанії, та навіть і самої Московщини. Італійська небезпека для англійських сполучень з її колоніями не може бути навіть порівнювана з такою небезпечкою, що її представляє московська пропаганда для самого існування англійських колоній і т. д. і т. д.

Італійський уряд ніколи не переставав твердити, що хоча готовий кожної хвилини від-

бивати напади якоїнебудь держави чи коаліції держав, він ніколи не думав сам загрожувати англійським сполученням, що йдуть через Середземне море. Він мусів тільки забезпечити можливість розвитку жити свого народу, що не знаходив більше місця на власній території, шляхом здобуття величезних просторів Африки, що не могли обложеном у мінімальному досліданні варварського населення. Він постійно твердив, що хоча й готовий звести війну з Англією, він уважає проте, що така війна була б тільки плодом непорозуміння та трагедією для цілої європейської цивілізації. В останній своїй промові в Палермі, в Сицилії, виступивши 22. серпня після імпозантних військових маневрів і не менш імпозантного й вражального триумфального походу через цілу Сицилію, дуче знову повторив: „Коли я передумую, що стану дворіччя наших відносин з Лондоном, то приходжу до висновку, що по суті між нами було глибоке незрозуміння. Громадянська думка залишалася занадто позаду. Про Італію думалося тільки як про мальовничу країну, з отією мальовничістю, що я її не знаю”. До цієї „мальовничості” належали колись бруд і антигігієнічність помешкань, білизна, розвішена по вулицях на дротах, простягнених з вікна до вікна; спів серенад по ночах і гра на мандолінах; макароні і лядзарони; неробство і прохачтво, як наслідок „дольче фар нієнте” (солодко нічого не робити) і т. д. Замість отієї „мальовничості” країни Мусоліні витворив нову Італію, працюючи, гордовито, перейняти ідеалами цілого нового соціального спожиття. І час уже Англії звернути увагу й порухуватися з цією новою Італією, як новою дійсністю.

В дальшій своїй промові Мусоліні зазначив іще три „дійсності”, чи „факти”, що з ними Англія в своєму наближенні до Італії мусить рахуватися, щоб небуло дальших непорозумінь: з фактом існування Італійської імперії, якої границі збігаються з границями англійської колоніальної імперії; з існуванням осі Рим—Берлін, що в ніякому разі не може бути порушена, бо „не можна прийти до Риму; залишаючи на боці Берлін, чи проти Берліна, і не можна прийти до Берліна, залишаючи на боці Рим, чи проти Риму”; між цими двома режимами існує чинна солідарність: і ви мене розумієте, що означає цей мій вираз — чинна солідарність” І тут прийшло до третього факту: „Ми не можемо стерпі-

ти більшовизму, чи чогось подібного, на Середземному морі”.

Якщо Англія прийме на увагу ці три „факти”, Італія буде рада „дати свою співпрацю для розв'язання всіх європейських проблем”.

Евген Онацький, Рим.

**ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.**

— Як ви смієте сюди йти за мною?

— Вибачте, але чейже до своєї кімнати мені вільно...

— До вашої кімнати?..

— Спитав здивований мій ідеал і поглянув на мою господарню, що благальним голосом сказала до мене:

— Вибачте мені, але...

Вільгельміна не розуміла мого страшного погляду. Я обізвася до пані Брінкалі:

— Ви знаєте, що я покірний і чемний, як...

— Не говоріть, не говоріть! я вам вірю!

— Що це все значить? — питався мій ідеал.

— Це значить, що ця пані без мого відома зробила собі з моєї бібліотеки у моєї кімнати позичальню!

Мій ідеал присів на крислі біля дверей.

— Боже мій! Отже я вже місяць хожу до кавалерської кімнати!

Моя господарня, як досвідчена особа, зрозуміла відразу, що вона тут непотрібна і вийшла.

Я звернувся до своєї знайомої з легким докором:

— Бачите, то ви не хотіли мене відвідати, як я запрошував вас до себе, а самі ходили до моєї кімнати вже цілий місяць!

— Що ви вже тут залишитеся?

— Що ви собі гадаєте? У позичальні?!

Але такі залишилась і ми розмовляли довго та сердечно. Коли ми виходили з кімнати, на дверях висів уже інший напис:

З причини смерті зачинена!

Видко моя господарня була пригодована на все найгірше. Вона чекала, коли мій ідеал відійде. Підійшла до мене і примирливим голосом сказала:

— Тепер уже не буде на мене нарікати, що я прачаю ваші книжки!

Так, так, моя господарня була фантастична особа, незвичайна. Я зрештою сказав це вже раз.

Перекл. а. б.

— Що чувати, пане Галузко, як вам житись?

— Живу як той міль.

— Що то значить?

— Як моє останнє пальто...

— Поправився.

— Я чула, що ви вчора говорили, що мій чоловік там-то тужив вишов із арешту! Чи відкличете це негідно?

— Або він іще сидить в арешті?!

ЕСПАНСЬКІ ПРИРОДНІ БАГАТСТВА І ПОЛІТИКА ВЕЛИКОДЕРЖАВ

Країна Дона Кіхота і Санча Панси, країна сухих гір і палючих вітрів з Африки, що роблять середню частину Еспанії непридатною до культурного сільського господарства: така Еспанія. Але ця країна має в своїх підземних сховищах великі природні багатства. Копальні еспанського срібла відомі від давніх часів. За них колись вели тяжку боротьбу старовинні римляни з картагінцями. Ще перед світовою війною йшла уперта боротьба між англійським та німецьким капіталом за еспанські копальні залізної руди, мідяної руди, олова і цинку. Після війни перевагу Еспанії мав англійський капітал, але до Еспанії почали заходити нові небезпечні конкуренти — італійці. Також Німеччина знов згадала за Еспанію, як джерело сировини для німецької промисловості. Особливо еспанські поклади живого срібла, (дуть) притягають увагу австрійських держав. Еспанія має більше, як 75% світової кількості живого срібла, що вживається при виробі виструпувальних матеріалів. Той, хто запанує над еспанським живим сріблом, може диктувати свою волю багатьом державам світу.

Поки в Еспанії було спокійно, англійський капітал міг не боятися німецької та італійської конкуренції. Але в Еспанії сталася революція, проголошено „республіку”. В еспанським народі зустрінуто дуже прихильно думку про націоналізацію підземних багатств країни. Це мусило затривожити англійських капіталістів.

Але чим далі триває війна в Еспанії, тим більшого впливу на еспанських повстанців набирав Гітлер і Мусоліні. Коли Франко взяв Сантандер, то це зроблено руками італійських воєнків. Мусоліні й Франко обмінялися телеграмами, в яких зазначили своє побратимство „в боротьбі за цивілізацію”. Гітлер також посилав своїх людей в Еспанію і заявляв, що Німеччина інтересує в Еспанії головню баскської залізної руди. Ці обставини все більше занепокоюють англійських акціонерів еспанських промислових підприємств. Вони бачать, що Франко став занадто велику залежність від Німеччини та Італії: що коли переможе, то не буде всилі додержати обіцянок, даних англійцям. Тому лондонський купецький і промисловий світ втрачає довіру до Франка і шукає інших шляхів для забезпечення своїх інтересів в Еспанії. На цю обставину треба звернути увагу. Кожний англійський уряд мусить прислухатися до голосу лондонського „Сіті”, особливо ж у міжнародній політиці. Якщо Франко не знайде способу задовольнити англійських капіталістів, то викличе проти себе могутнього ворога, який тепер чи пізніше дуже пімститься.

Положення Еспанії трохи нагадує ситуацію в Україні в 1918—1920 р. Тоді також одні „боронили цивілізацію” перед більшовицьким варварством, а в дійсності думали про бориславську нафту та про донецький вугілля і залізну руду в Кривім Розі (Денікін, піддержуваний Англією та Францією і Польщею). Російські більшовики йшли „визволяти Україну”, але думали тільки про українську пшеницю й цукор. Виходить, що багатство країни не завжди корисне для її мешканців...

Х. Н.

Двозначно.

— А чи будеш мене кохати й тоді, як я буду старша і поганша?

— Алеж дороженька, старша можеш бути, однак поганша — ні!

ТИ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ
ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

